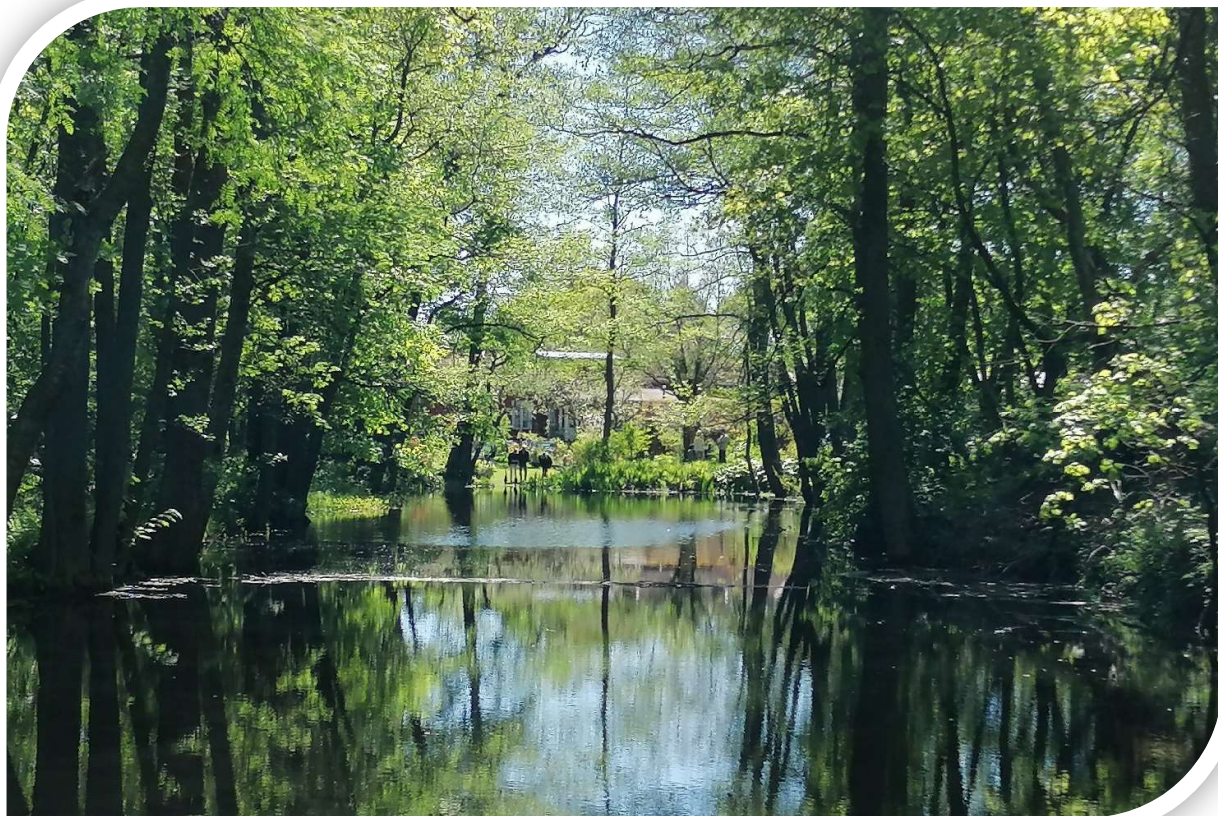

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2024

Loviisan kaupunki

Sisällys

1 Tarkastuslautakunnan toiminta.....	1
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät	1
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	1
1.3 Tarkastuslautakunnan työskentely kaudella 2024–2025	2
1.4 Tilintarkastus	2
2 Edellisten vuosien arviointikertomusten perusteella tehtyjen toimenpiteiden arviointi 7.4.2025 tilanteen mukaan.....	3
3 Tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	5
3.1 Strategiset tavoitteet	5
3.2 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	5
3.3 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	7
3.4 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	9
3.4.1 Demokratiapalvelut.....	9
3.4.2 Kaupunginkansliakeskus	9
3.4.3 Sivistys- ja hyvinvointikeskus	12
3.4.4 Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus.....	14
3.4.4.1 Rakennusvalvonta ja ympäristösuojelu	16
3.4.4.2 Maaseutuyksikkö	16
3.4.5 Loviisan vesiliikelaitos	17
4 Henkilöstö	19
5 Kuntakonsernille asetetut tavoitteet sekä kuntakonsernin ohjaus ja valvonta.....	21
6 Taloudellisen kehityksen arviointi.....	24
6.1 Loviisan kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys.....	24
6.2 Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset vuonna 2024.....	24
6.3 Muut havainnot	26
7 Kehityskohteet 2024.....	27
8 Lopuksi.....	28
9 Allekirjoitukset.....	29

1 Tarkastuslautakunnan toiminta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalain 121 §:n mukaan seuraavasti:

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Loviisan kaupungin vuoden 2024 toiminnan on arvioinut kaupunginvaltuuston valitsema tarkastuslautakunta. Tarkastuslautakunnassa on seitsemän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2024		
Varsinaiset jäsenet	Varajäsen	Ryhmä
Pasi Laiho, pj	Toni Paakkari	SDP
Eero Mulli, vpj	Kimmo Forsberg	Kok.
Maria Grundström	Pamela Stenberg	RKP
Karl-Magnus Lindfors	Mats Lobbas	RKP
Mia-Leena Aitokari	Raili Äijö	RKP
Lenita Niemelä	Kristiina Pappila	Kesk.
Miia Marjakangas	Lisbeth Konttinen	KD

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut KPMG Oy Ab:n asiantuntija Susanne Sallinen.

1.3 Tarkastuslautakunnan työskentely kaudella 2024–2025

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2024 arviointiin liittyen yhteensä 12 kertaa, joista 4 kokousta pidettiin syyskauden 2024 aikana ja 8 kokousta kevätkaudella 2025. Työssään lautakunta kuuli kaupungin viranhaltijoita ja tutustui eri keskusten toimintaan ja talouteen. Lisäksi käytiin läpi hallintoelimien pöytäkirjoja, talousarviota ja taloussuunnitelmaa sekä vuoden 2024 tilinpäätös ja toimintakertomus.

Tarkastuslautakunnan työohjelman painopistealueet vuodelle 2024 olivat keskushallinto, Loviisan vesiliikelaitos sekä sisäinen valvonta ja konsernivalvonta.

Tarkastuslautakunnan kokoukset ja kokousten toimialaesittelijät kaudella 2024–2024	
Aika	Vieraat
4.9.2024	Sari Paljakka, Pekka Stenius, Kenneth Albrecht ja Eija Henriksson elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksesta
14.10.2024	Kaupunginjohtaja Tomas Björkroth
12.11.2024	Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Satu Hämäläinen
4.12.2024	Hallintojohtaja Elina Amnell-Holzhäuser, tilintarkastaja Martin Slotte, Talousjohtaja Fredrik Böhme
29.1.2025	Henkilöstöpäällikkö Thomas Grönholm ja hankintapäällikkö Katri Kortelainen
11.2.2025	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen ja vesiliikelaitoksen johtaja Maria Sippala
5.3.2025	Hankintapäällikkö Katri Kortelainen
25.3.2025	
3.4.2025	Hallintojohtaja Elina Amnell-Holzhäuser ja talousjohtaja Fredrik Böhme
23.4.2025	Kaupunginjohtaja Tomas Björkroth
5.5.2025	
22.5.2025	Tilintarkastaja Martin Slotte

Saatettuaan työohjelmansa loppuun tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle vuoden 2024 arviointikertomuksen.

1.4 Tilintarkastus

Loviisan kaupunginvaltuusto teki hankintapäätöksen hallinnon ja talouden tarkastuspalveluista tilikausille 2021–2024 kokouksessaan 17.2.2021 (§ 15). Kaupunginvaltuusto valitsi KPMG Oy Ab:n tuottamaan tarkastuspalvelut. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, HT, CIA Martin Slotte. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteuttamisesta. Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle väliraportteja tarkastuskautena tehdyistä tarkastuksista sekä tilintarkastuskertomuksen. Tarkastusten tuloksista on raportoitu myös kaupungin johdolle. Kuntalain 122. §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajiksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

2 Edellisten vuosien arviointikertomusten perusteella tehtyjen toimenpiteiden arviointi 7.4.2025 tilanteen mukaan

Kehityskohdetaulukko sisältää kuusi kehityskohdetta, joista kaupunginhallitus on merkinnyt yhden kohdan vihreäksi eli toteutuneeksi.

● 2018/3 Kuntastrategian ja kuntastrategiaan liittyvien ohjelmien saattaminen ajantasaisiksi.

Kaupunginhallituksen kommentti: Uusi kuntastrategia on laadittu, elinvoimaohjelma on työn alla ja muut ohjelmat päivitetään tarpeen mukaan vastaamaan uutta strategiaa.

● 2020/6 Maaseutuyksikkö laatii yhdessä maaseutulautakunnan kanssa kehittämissuunnitelman, jossa huomioidaan yksikön toiminnalliset, taloudelliset ja organisatoriset muutokset vuosina 2022–2026. Suunnitelmaa seurataan vähintään puolivuositain sekä maaseutulautakunnassa että elinkeino- ja infrastruktuurilautakunnassa.

Kaupunginhallituksen kommentti: Luonnos maaseutuyksikön kehittämissuunnitelmaksi oli lautakunnassa 30.3.2023. Seuranta jatketaan vuoden 2026 loppuun.

● 2022/1 Strategiassa määritetyt tavoitteet tulee jalkauttaa keskuksien kaikille tasoille ja tarkentaa mittareita.

Kaupunginhallituksen kommentti: Strategiaa on jalkautettu koko henkilöstölle vuoden 2023 aikana. Tavoitteiden mittareita tarkistetaan valtuustokauden puoliväliarvioinnin yhteydessä. Jalkautustyö jatkuu vuoden 2024 aikana.

● 2023/1 Kaupungin on laadittava kirjallinen ohjeistus ostolaskujen käsittelystä, joka noudattaa verottajan ohjeistusta ja hyvää hallintotapaa.

Kaupunginhallituksen kommentti: Kirjallinen ohjeistus on laadittu ja löytyy kaupungin intrasta.

Kehityskohde on valmis ja poistuu kehityskohdetaulukosta.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOMMENTTI:

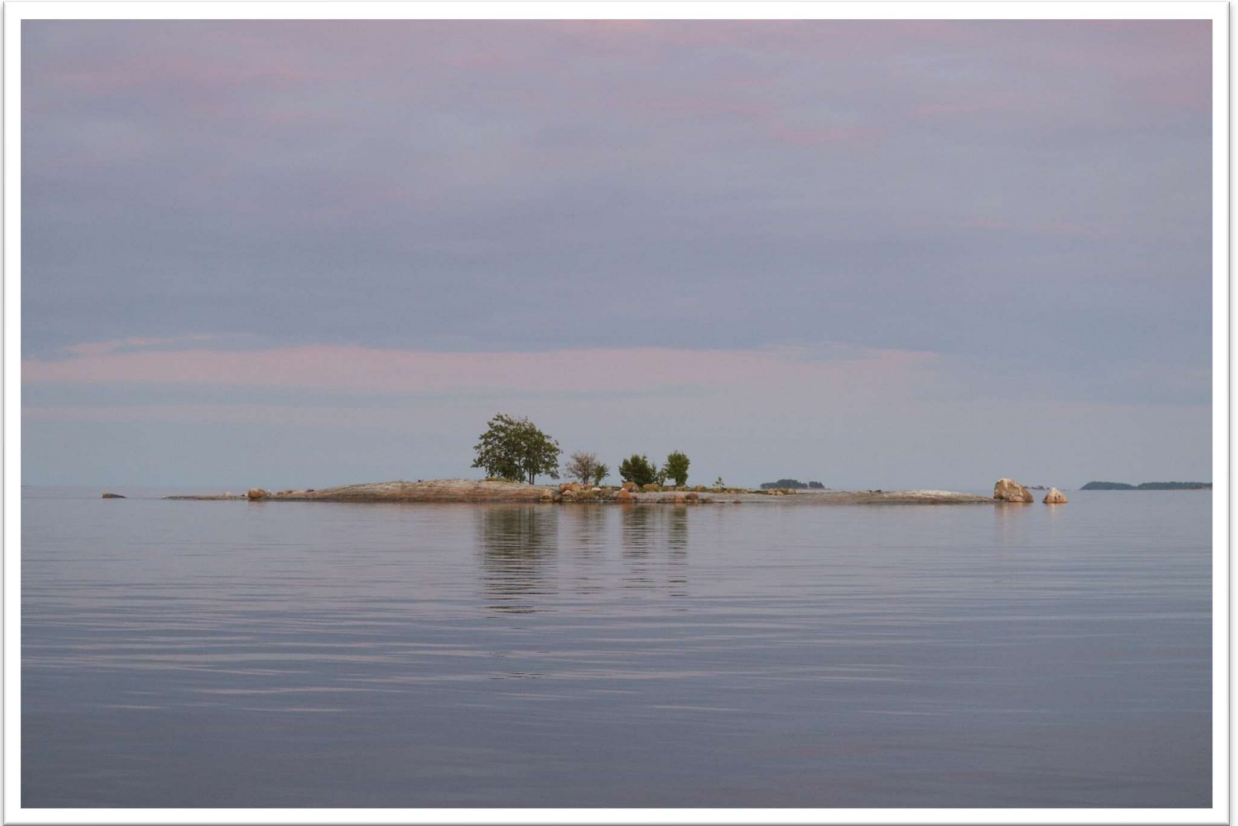
- Ostolaskujen käsittelyohje on tehty, mutta ohjeen noudattamisessa on puutteita.

● 2023/2 Kaupungin on laadittava kiinteistöstrategia.

Kaupunginhallituksen kommentti: Työn alla. On viety päätöksentekoon.

● 2023/3 Kaupunki luo hankintakäytäntömallin ja seurannan sille.

Kaupunginhallituksen kommentti: Ennen hankintaprosessin luomista, on selvittävä nykytila ja määriteltävä yhteiset tavoitteet ja resurssit. Näiden työstäminen on aloitettu.

3 Tavoitteiden toteutumisen arviointi

3.1 Strategiset tavoitteet

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jonka tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiaa tulee tarkastella vähintään kerran valtuuston toimikaudessa ja Loviisassa nykyinen strategia on vuodelta 2022.

Loviisan strategian mukaiset painopistealueet:

- elinvoimainen kaupunki
- hyvinvoivat asukkaat ja viihtyisä kaupunki
- vaikuttava varhaiskasvatus ja korkeatasoinen koulutus
- sujuva päätöksenteko
- arvostettu henkilöstö

Strategian seuranta ja arviointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä tehtävän toimintakertomuksen muodossa. Viiden avaintavoitteen ja niistä johdettujen tavoitteiden toteutumista on arvioitu kattavasti keskuskohtaisesti.

3.2 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Loviisan hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Lisäksi sisäisen valvonnan toteuttamisesta vastaavat kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina.

Vuonna 2019 kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn ohjeen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Riskienhallinnan kehittäminen on kaupungin johtoryhmän vastuulla, jonka kaupunginjohtaja on nimittänyt riskienhallintatyöryhmäksi.

Vuonna 2016 kaupungin keskuksat ja vastuuyksiköt suorittivat toimintaympäristöanalyysin ja sen perusteella valmisteltiin keskuskohtaiset riskiprofiilit, joissa on lueteltuina keskuksen toiminnan merkittävimmät riskitekijät ja niiden hallintamenettelyt. Toimintakertomusraportin mukaan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on toteutettu näiden riskiprofiilien mukaisesti.

Vuoden 2022 lopussa otettiin käyttöön riskienhallintaohjelmisto, jonka tarkoituksena on tehostaa riskien seurantaa ja raportointia. Tämä helpottaa riskienhallintaryhmää (eli kaupungin johtoryhmää) seuraamaan raportoituja riskejä säännöllisemmin. Toimintakertomuksesta ilmenee myös, miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa keskuksissa on toteutettu toimintavuoden aikana.

Esiin tulleita riskejä ja haasteita:

- osaavan henkilöstön rekrytointi on ollut haastavaa ja henkilöstövaje on näkynyt palvelutasossa
- lisääntynyt työkuormitus on vaikeuttanut kehityshankkeiden edistämistä
- mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet
- korjausvelka kasvanut
- rakennusten huono kunto ja varautuminen nopeisiin muutostarpeisiin tilojen käytön suhteen
- henkilöstön työhyvinvointi ja jaksaminen

- työllisyysalueen taloudelliset vaikutukset vaikeasti ennakoitavissa, maksuosuuksilla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia keskuksen talouteen.

Poimintoja riskienhallinnasta:

- tietoturvan osalta tunnistettiin osa-alueita, joissa tarvittiin tietoturvatukennuksia ja parempaa tiedon jakamista
- kyberturvallisuusympäristön muutos vaikutti tieto- ja viestintäteknologian riskianalyysiin. Riskejä hallittiin mm. huolehtimalla tietoturvapäivityksistä.
- tytäryhteisöjä on otettu mukaan riskienkartoitusprosessiin
- valmius- ja varautumistoimenpiteisiin on kiinnitetty huomiota
- vesilaitoksen ja verkoston riskienhallintasuunnitelma on päivitetty

Vuoden 2024 toimintakertomusraportissa kehittämisaikoina kaikkien keskusten ja liikelaitoksen osalta mainitaan:

1. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen vieminen yhä paremmin käytäntöön osaksi jokapäiväistä toimintaa

2. keskusten ydinprosessien kuvausten ja ohjeiden laatiminen ja ylläpito

Kaupunginhallitus esittää keskusten raportointiin ja omaan jatkuvaan seurantaan perustuen kokonaisarvionaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääsääntöisesti hyvällä tasolla.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOMMENTTI:

- Riskienhallintaohjelmiston (Falcony) tehokkaasta käytöstä ei löydy näyttöä.

3.3 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Loviisan kaupungin ja Loviisan Vesiliikelaitoksen vuoden 2024 tulos oli noin 3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Vesiliikelaitoksen vaikutus ulkoiseen tulokseen oli 37 404 euroa alijäämäinen. Alkuperäinen talousarvio oli 3,4 miljoonaa euroa alijäämäinen ja muutettu talousarvio 3,75 miljoonaa euroa alijäämäinen. Verotulot asukasta kohden nousivat verrattuna vuoteen 2023 ja olivat tilikaudella 3000 euroa/asukas (2878 euroa vuonna 2023). Verotulot olivat alkuperäisessä talousarviossa 40,8 miljoonaa euroa, mutta niiden toteuma tilinpäätöksessä oli lopulta 43 miljoonaa euroa eli 2,2 miljoonaa euroa ennakoitua enemmän.

Toimintatuottojen toteuma oli tilinpäätöksessä lähes 16 miljoonaa euroa, joka ylitti talousarvion 1,3 miljoonalla eurolla. Ylitys selittyy ennakoitua paremmilla myyntituotoilla sekä sivistys- ja hyvinvointikeskuksen korkeammilla kotikuntakorvauksilla.

Toimintamenojen talousarvio oli 60 miljoonaa euroa, jota kasvatettiin muutetussa talousarviossa 0,4 miljoonalla eurolla, jonka jälkeen talousarvioennustuksen mukaan menot olisivat olleet 60,4 miljoonaa euroa. Toteutuneet toimintamenot olivat 58 miljoonaa euroa, mikä alitti muutetun talousarvion 2,2 miljoonalla eurolla.

Edellisten tilikausien ylijäämä oli yhteensä 16,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 tulos huomioiden kumulatiivinen ylijäämä on 19,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 aikana kaupungin lainakanta kasvoi 64,2 miljoonasta eurosta (4 442 euroa/asukas) 68,5 miljoonaan euroon (4 775 euroa/asukas). Valtakunnallisesti arvioituna Loviisan kaupungin lainataso on selkeästi keskimääräisten lukujen yläpuolella. Kuntaliiton ennakkotiedon mukaan Manner-Suomen kunnissa lainaa oli vuonna 2024 keskimäärin 3 491 euroa/asukas.

Investointimenoihin oli alkuperäisessä talousarviossa varattu yhteensä 13,1 miljoonaa euroa. Tilikauden toteuma oli 7,9 miljoonaa euroa. Alitus selittyy sillä, etteivät kaikki suunnitellut hankkeet toteutuneet odotetusti ja osa hankkeista, niiden kustannukset mukaan lukien, ovat siirtyneet tilikaudelle 2025.

Konsernin osalta taseessa on kertynyttä ylijäämää vuoden 2024 tulos huomioiden 30,8 miljoonaa euroa, mikä on 6,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisessä tilinpäätöksessä. Loviisan kaupungissa tai kuntakonsernissa ei ole vuonna 2024 kertyneitä alijäämiä, jotka aiheuttaisivat mahdollisen riskin arvointimenettelyyn joutumisesta.

Taulukko 1. Tuloslaskelman toteutuminen 2024, Loviisan kaupunki.

Tuloslaskelman toteutuminen, ulkoinen koko kaupunki (1000 €)	Alkup. TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	14 697		14 697	15 975	1 278	9 %
Myyntituotot	6 669		6 669	7 459	790	12 %
Maksutuotot	1 298		1 298	1 433	134	10 %
Tuet ja avustukset	1 380		1 380	1 954	572	41 %
Muut toimintatuotot	5 349		5 349	5 129	-219	-4 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	120		120		-120	-100 %
TOIMINTAKULUT	-60 140	-385	-60 526	-58 268	2 258	- 4 %
Henkilöstökulut	-33 855		-33 855	-32 363	1 492	- 4 %
Palvelujen ostot	-14 088	-285	-14 374	-14 413	-39	0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 301		-6 301	-6 137	164	-3 %
Avustukset	-2 656		-2 656	-2 158	498	- 19 %
Muut toimintakulut	-3 240	-100	-3 340	-3 196	144	-4 %
TOIMINTAKATE	-45 322	-385	-45 708	-42 292	3 416	-7 %
VEROTULOT	40 776		40 776	43 041	2 265	6 %
VALTIONOSUUDET	8 545		8 545	8 795	250	3 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	864		864	1 122	258	30 %
Korkotuotot	80		80	85	5	6 %
Muut rahoitustuotot	1 494		1 494	2 412	917	61 %
Korkokulut	-694		-694	-1 347	-653	94 %
Muut rahoituskulut	-16		-16	-27	-11	68 %
VUOSIKATE	4 863	-385	4 477	10 667	6 189	138 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7 929		-7 929	-7 867	62	-1 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 929		-7 929	-7 867	62	-1 %
Kertaluonteiset poistot						
Arvonalentumiset						
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-350		-350	-37	313	-90 %
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut	-360		-350	-37	313	-90 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 417	-385	-3 802	2 763	6 565	-173 %
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET						
Poistoeron muutos	65		65	229	164	252 %
Varausten muutos						
Rahastojen muutos						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	- 3 352	-385	- 3 737	2 991	6 728	-180 %

3.4 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toimintakertomuksessa on esitetty kaupunginvaltuuston päättämät ja strategiasta johdetut talousarviovuoden tavoitteet sekä miten niitä vastuukeskuksissa on työstetty ja mitä tuloksia on saavutettu. Kaupunginvaltuusto asetti keskuksille sitovia tavoitteita strategian mukaisesti viiteen osa-alueeseen. Toimintakertomuksesta ilmenee keskuskohtaisesti, mitä tavoitteiden saavuttamiseksi on tehty ja voidaan todeta, että keskusten tavoitteet enimmäkseen saavutettiin. Haasteet keskuksissa ovat pääsääntöisesti samankaltaisia edellisvuosiin verrattuna, esimerkiksi keskusten osaavan henkilöstön rekrytoinnissa on ollut vaikeuksia. Osa keskuksista on onnistunut rekrytoinneissaan, mutta osa on kokenut rekrytoinnin olevan haastavaa.

3.4.1 Demokratiapalvelut

Tammikuussa 2024 järjestettiin presidentinvaalit, jossa valittiin tasavallan presidentti toimikaudelle 2024–2030. Äänestysprosentti Loviisassa oli yli 65 %. Lisäksi huhtikuussa järjestettiin europarlamenttivaalit, joissa äänestysprosentti Loviisassa oli noin 40 %. Vaalien järjestelyt onnistuivat tavoitteiden mukaisesti.

Demokratiapalveluiden toimintatuotot alittivat talousarvion, kun taas toimintakulut ylittivät talousarvion hieman. Ylitystä on syntynyt asiantuntijapalveluiden osalta sekä muissa toimintakuluissa, jonne on kirjattu varaus selvitettävistä laskuista.

Vuoden 2024 aikana ei päästy sopimukseen Apotin eikä Skanskan kanssa riita-asioissa. Sittenmin on heti vuoden 2025 alussa syntynyt tyydyttävä sopimus Skanskan kanssa. Kaupunki on varautunut Apotin osalta tekemällä vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätöksiin varaukset yhteensä vajaat 3,9 miljoonaa euroa, eli mahdollinen vahingonkorvaus ei tule todennäköisesti enää vaikuttamaan kaupungin tulokseen heikentävästi.

3.4.2 Kaupunginkansliakeskus

Kaupunginkansliakeskuksessa oli vuoden 2024 aikana merkittävä henkilöstömuutos kaupunginjohtajan siirryttyä helmikuussa toisten työnantajien palvelukseen. Hallintojohtaja toimi vt. kaupunginjohtajana siihen asti, kunnes uusi kaupunginjohtaja aloitti virassaan syyskuun alussa. Vuosi 2024 oli varsin turbulentti, useat valitukset, salaiset pykälät ja monenlainen lehtikirjoittelu, eivät antaneet kovin mairittelevaa kuvaa kaupungin hallinnosta ja johtamisesta.

Viime vuonna kaupunginkansliakeskus valmisteli ja neuvotteli yhteistyössä elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen kanssa eräiden maa-alueiden luovuttamista koskevaa mahdollista kiinteistökauppaa Fortum Oyj:n kanssa, jota sitten varmasti kommentoidaan lisää vuoden 2025 arvointikertomuksessa.

Kaupunginkansliakeskukseen perustettiin kaupunginhallituksen päätöksellä uusi hankintapäällikön virka, joka täytettiin marraskuussa. Tämä mahdollisti hankintatoimen suunnitelmallisen kehityksen aloittamisen loppuvuodesta ja tästä työstä nähdään jo positiivisia tuloksia.

Organisaation ilmapiiri on pitkään ollut puutteellisesta henkilöstöjohtamisesta johtuen varsin heikko, mutta siinäkin nähdään nyt pieniä parannuksen merkkejä.

Uuden vuosikellon valmistelu valtuustolle osoittaa selkeää tahtotilaa paremman hallinnollisen kulttuurin luomiselle, jossa koko päätöksentekoketju läpinäkyvästi osallistutetaan demokraattisiin käytäntöihin kaupungin koko hallinnossa.

Osallistuva budjetointi on käytännön tasolla osoittautunut hiukan kömpelöksi toteutukseltaan. Sitä on myös kritisoitu kosmeettisuudesta kokoluokkansa ja kohteidensa puolesta, joista osa selkeästi kuuluu kaupungin

perustoimintoihin eikä edellytä äänestyskäytäntöä tai kuntalaisdemokratiaa. Tarkastuslautakunta kehottaa kuitenkin kaupunkia jatkamaan kyseistä käytäntöä kriittistä huolimatta, mutta miettimään esimerkiksi benchmarkingin keinoin parempia käytännön toteutusmalleja, joita Suomesta löytyy useita.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tietoturvaa on jatkuvasti tarkistettava ja henkilöstölle on annettava asianmukaista koulutusta.
- Tietosuojaseloste tulee päivittää vuosittain.

KEHITYSKOHDE 2024/1

Loviisan kaupungin tulee laatia tiedonhallintalain (906/2019) mukainen tiedonhallintamalli.

Loviisan kaupungin lakipalvelujen ostoista

Tarkastuslautakunta on huolestuneena pannut merkille kaupungin kohonneita lakipalveluostoja. Vuonna 2020 kaupungin ulkopuolelta hankittujen lakipalvelujen arvo oli noin 25 000 euroa, viime vuonna ostojen arvo oli lähes kymmenkertainen, noin 237 000 euroa. Tarkastuslautakunta kiinnittää myös huomiota moniin eduskunnan oikeusasiamiehelle ja hallinto-oikeudelle tehtyihin valituksiin. Hallintojohtajan ajankäyttöä tulee uudelleen priorisoida, jotta kustannusten nousukierre saadaan katkaistua.

Vielä kerran asuntomessuista

Asuntomessujen järjestämisestä on kohta kulunut kaksi vuotta, mutta valitettavasti messuista paljastuu edelleen kustannuksia aiheuttavia laiminlyöntejä. Marraskuun myrskyjen jälkeen Kruunusillalla havaittiin vakavia puutteita sillan läntisen maatuen alkuperäisessä asennuksessa. Tuen täyttöhiekan huuhtoutumisen seurauksena rakenteen vakaus oli heikentynyt aiheuttaen merkittävän turvallisuusriskin. Korjaustoimenpiteitä sillan rakenteen tukemiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi aloitettiin välittömästi ja näistä aiheutui kaupungille vuosina 2024–25 kustannuksia 139 000 euroa (ALV 0 %). Siltaa ei toteutettu alkuperäisen vesilakiin perustuvan luvan mukaisesti ja myöhemmin paljastui, ettei lupaa muutokselle ollut haettu. Tähän seikkaan tarkastuslautakunta vaatii saada selvyden viipymättä, jotta tarvittaviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä, mikäli vaatimukset eivät täyty.

Messualueen ulkopuolelle rakennettu aallomurtaja kärsi myös vaurioita myrskyn jälkeen ja niiden korjaaminen maksoi 42 000 euroa (ALV 0 %). Tässä lienee syynä puutteellinen ruoppaus rakennusvaiheessa. On syytä olettaa, että tulevaisuudessa näistä laiminlyönneistä johtuen, tulee lisää korjauskustannuksia.

Mainittakoon vielä, että kelluvan talon omistajayhtiö ei ole maksanut sovittua vuokraa vuosilta 2023 ja 2024 (yhteensä 3 800 euroa). Maksamattomat vuokrat on sittemmin hieman yllättäen annettu anteeksi kaupunginhallituksen päätöksellä. Tästä on julkisuudessaakin käyty vilkasta keskustelua. Vuokrasopimukset kuuluvat sopimushallinnan piiriin, jonka seurannasta tarkastuslautakunta on jo aiemmin huomauttanut. Jälkijättöisiä sopimusmuutoksia ei voi pitää soveliaana käytäntönä. Sopimukset tulee kirjata sellaiseen muotoon, että niissä ei ole erehtymisen mahdollisuutta ja että kukin osapuoli tietää velvoitteensa,

riippumatta sopimuksenlaatijan tai allekirjoittajan statuksesta, esimerkiksi mikäli sopimuksen allekirjoittaja ei enää ole kaupungin palveluksessa.

Loviisan kaupungin tilinpäätöksistä 2020–2024

Tarkasteltaessa Loviisan viime vuosien tilinpäätöksiä näyttää ensi silmäyksellä siltä, että kaupungilla menee hyvin ja talous on tasapainossa. Tämä on valitettavasti näennäistä. Syvällisemmästä analyysistä selviää, että vuosien 2020–2023 ylijäämät syntyivät merkittävistä omaisuuden myynneistä, joista saatiin tuloja 11,25 miljoonaa euroa. Tämän takia tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa päätöksentekijöitä maltillisuudesta ja realismista uusia isoja investointeja suunniteltaessa, varsinkin kun on tiedossa, että infrastruktuuriin on lähivuosina tehtävä useita pakollisia korvausinvestointeja. Kaupungin velkamäärä/asukas on jo maan keskiarvon yläpuolella. Toimenpiteitä varsinaisen käyttötalouden tasapainottamiseksi tulee jatkaa. Todettakoon vielä, että viime vuoden tilinpäätöksessä ei ole omaisuuden myyntierä.

Tilinpäätösprosessien aikataulutuksen tulee olla sellainen, että se sallii koko ketjun toteutumisen vailla viivytyksiä tai myöhästyksiä. Kuntalaki määrittelee aikataulun, jota kaikkien osapuolien tulee noudattaa jokaisella tilikaudella. Poikkeaminen aikataulusta antaa huonon signaalin koko organisaatiolle lakipykälien noudattamisen tärkeydestä.

Kaupungin johdon tulee myös kiinnittää huomiota päätösten ylipitkiin toteutusaikatauluihin. Yhtenä kuvaavana esimerkkinä on kaupunginhallituksen syyskuussa 2024 tekemä päätös sisäisen tarkastuksen teettämisestä. Tarkastus alkoi vasta 25.3.2025.

Tarkastuslautakunta esitti viime vuonna huolensa tiliöintikäytännöistä ja loi kehittämiskohteen 2023/1 koskien tätä. Kehittämiskohteen tekstimuoto kuuluu: Kaupungin on laadittava kirjallinen ohjeistus ostolaskujen käsittelystä, joka noudattaa verottajan ohjeistusta ja hyvää hallintotapaa.

Tätä kehotusta on noudatettu ja on luotu ohjeistus. Hämmästyttävää on kuitenkin, että tätä ohjetta ei ole noudatettu, vaan tiliöinneissä edelleen on puutteita. Puutteet koskevat erityisesti tiliä 441001 Majoitus- ja ravitsemuspalvelut, jonka ohjeistus selkeästi sanoo, että tositteelta tulee käydä ilmi muun muassa osallistujat ja tilaisuuden tai majoituksen tarkoitus.

Satunnaistarkistuksella (3 eri ravitsemusliikettä Loviisassa), voidaan todeta, että vain murto-osa laskuista noudatti tiliöintiohjetta, eli oleellinen tieto puuttuu edelleen ohjeistuksesta huolimatta. Tämä viittaa siihen, että ohjeiden jalkauttamisessa on ollut puutteita, tai että kirjausmerkinnöistä ei kaikilla tasoilla käy läpinäkyvästi ilmi laskutuksen kohde.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUS:

- Kaupungin johdon tulee kiinnittää huomiota päätösten ylipitkiin toteutusaikatauluihin.

3.4.3 Sivistys- ja hyvinvointikeskus

Vuosikertomus osoittaa, että sivistys- ja hyvinvointikeskuksessa on vuoden aikana edistytty monissa myönteisissä asioissa. Ehkä yksi positiivisimmista asioista on se, että kaupunki sai vuoden aikana Suomen UNICEFin myöntämän ”Lapsiystävällinen kunta” -tunnustuksen. Tämä on seuraus kaupungin sisällä tehdystä suunnitelmallisesta työstä.

Keskus sai vuoden aikana perinnön, joka käytettiin kulttuuripalvelujen kehittämiseen. Kulttuurisektorilla on havaittavissa useita myönteisiä uudistuksia, muutoksia ja lisäyksiä.

Henkilökunta

Vuotta 2024 koskevassa vuosikertomuksessa tuodaan jälleen esiin huoli henkilöstön jaksamisesta ja henkisestä hyvinvoinnista. Todetaan, että erityisesti johtajat joutuvat käyttämään yhä enemmän työaikaan henkilöstöhallinnon tehtäviin, kuten erilaisiin sijaisjärjestelyihin, jotka on ratkaistava lyhyellä varoitusaajalla. Nämä tehtävät eivät todellakaan helpotu tulevina vuosina, ja tarkastuslautakunta haluaa huomauttaa, että työnkuvia on korjattava, jotta työtaakka olisi hallittavissa ja jotta näihin tehtäviin jäisi riittävästi aikaa.

Viime vuonna tarkastuslautakunta esitti huolensa kaupungin ja uuden hyvinvointialueen tehtävien koordinoinnista. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että yhteistyö on alkanut ja työnjako on selkeä.

On ilahduttavaa huomata, että sivistys- ja hyvinvointikeskus on edelleen onnistunut vähentämään henkilöstön terveysperusteisia poissaoloja. Vuoden 2024 poissaolotilastot vähenivät vuoteen 2023 verrattuna yhteensä 1 490 päivää. Vuonna 2023 sivistys- ja hyvinvointikeskuksen henkilöstöllä oli yhteensä 8 016 kalenteripäivää terveysperusteisia poissaoloja, kun vuonna 2024 luku oli 6 526 kalenteripäivää.

Riskit ja haasteet

Tarkasteltaessa keskuksen vuosikertomusta käy ilmi, että tulevaisuuden haasteet ovat samoja haasteita, joista on kerrottu viime vuosien vuosikertomuksissa. On huolestuttavaa, että samat huolenaiheet ovat edelleen olemassa ja että toimia ei ole toteutettu tai ne ovat olleet riittämättömiä. Näitä ovat henkilöstön hyvinvointi, tilojen huono kunto ja maahanmuuton lisääntymisen aiheuttama lisätyö.

Maahanmuuton lisääntymiseen ja maahanmuuttopalvelujen tarjoamiseen liittyvä lisätyö asettaa myös keskuksen henkilöstölle enemmän vaatimuksia. Aikaa ja asiantuntemusta on oltava käytettävissä tähän tärkeään työhön.

On huolestuttavaa, että Loviisan kaupungin vuosikertomuksessa tuodaan vuosi toisensa jälkeen esille, että kaupungin tilojen kunto aiheuttaa lisätyötä ja ennen kaikkea huolta henkilökunnalle. Nykyisessä vuosikertomuksessa todettiin, että keskuksen palveluiden turvaamiseksi tarvitaan runsaasti työaika tilanteessa, jossa rakennusten kuntoon liittyvät riskit voivat olla merkittäviä. Tilat eivät ole aina tarkoituksenmukaisia tai käytettävissä. Keskuksen on varauduttava nopeisiin muutoksiin tilojen käytössä, mikä häiritsee työrauhaa ja aiheuttaa paljon lisätyötä.

Tarkastuslautakunta voi vain toivoa, että tämä huolenaiheiden aikakausi kaupungin henkilöstön ja asukkaiden keskuudessa päättyy.

Tietoturva näyttää olevan huolenaihe kaikissa kaupungin keskuksissa, ja tämä korostuu myös sivistys- ja hyvinvointikeskuksessa. Tarkastuslautakunta suhtautuu asiaan vakavasti ja toivoo, että kaupunki pystyy tulevan vuoden aikana parantamaan tietoturvaa kaupungin kaikilla tasoilla.

Monitahoinen haaste ovat mielenterveysongelmat erityisesti nuorten, mutta myös aikuisten ja vanhusten keskuudessa. Tämä on haaste, johon kaikilla sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toimialoilla on oltava välineet vastata.

Taloudellinen tulos

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen taloudellinen tulos on hyvä: tulot ylittävät talousarvion 1 415 640 eurolla ja toimintakulut alittavat talousarvion 1 207 640 eurolla. Tärkeimmät tulolähteet ovat myyntitulot sekä avustukset ja tuet. Menojen säästöt taas tulevat henkilöstökuluista ja koulujen leasingvuokrasta, koska korot laskivat vuonna 2024.

Tilikauden aikana keskus onnistui saamaan ulkopuolista rahoitusta useisiin eri hankkeisiin koulutuksessa, varhaiskasvatuksessa sekä hoito- ja hyvinvointipalveluissa. Tämä on erittäin myönteistä, ja tarkastuslautakunta toivoo, että tämä suuntaus jatkuu myös tulevana toimintavuonna, mutta korostaa samalla, että henkilöstöllä on oltava riittävät aikaresurssit laajojen hakemusten tekemiseen.

Myönteistä on, että henkilöstökuluissa on voitu säästää, mutta henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen nostetaan myös haasteeksi. On tärkeää, että säästöt ovat perusteltuja ja että ne tehdään aloilla, joilla työmäärä on hallittavissa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUS:

- Kaupungin on jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomiota opetus- ja hyvinvointikeskuksen henkilöstön hyvinvointiin.

3.4.4 Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus

Henkilöstötilanne

Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen resurssitilanne jatkui haastavana, kuten aikaisempina vuosina. Henkilöstöresurssivaje näkyi keskuksen palvelutasossa ja tämä on johtanut työvelan kertymiseen, hidastanut keskuksen toimintaa ja vaikuttanut käsittelyaikojen pidentymiseen sekä kehityshankkeiden etenemiseen. Loppuvuodesta tilanne henkilöstöresurssien osalta kuitenkin parani.

Lakisääteisten tehtävien ja palveluiden tuottamista on priorisoitu mahdollisten resurssivajeiden kohdalla. Tämän voidaan katsoa olevan hyvää tietoa, kun lähdetään miettimään, (a) mitkä tehtävät on pakko tehdä, (b) mitkä tehtävät hyvä tehdä ja (c) mitkä tehtävät ovat sellaisia, joista voidaan luopua – varsinkin, jos eivät tuota lisäarvoa kaupungin asukkaille, eivätkä ole lakisääteisiä.

Henkilöstövajeella yhtenä riskitekijänä voi olla vaikutusta esimerkiksi Suomen Yrittäjien Kuntabarometrin tuloksiin, jotka Loviisan osalta ovat edelleen todella heikot (lähde: vuoden 2024 Yrittäjien Kuntabarometrin tulokset). Olisi varmaan aika lähteä purkamaan juurisyytä hieman yksityiskohtaisemmin ja tekemään korjaavia toimenpiteitä.

KEHITYSKOHDE 2024/2

EKI-keskus palauttaa Suomen Yrittäjien Kuntabarometrin aktiiviseen käyttöön ja tekee korjaussuunnitelman, jonka avulla Kuntabarometrin tulos paranee.

Cursor -yhteistyö

Yhteistyö Cursor Oy:n kanssa jatkui 2024 ja jatkuu vuodelle 2025. Cursor Oy:n aktiivinen ote ja yrityspalveluiden laatu on saanut pääosin positiivista palautetta, vaikka kaksikielisyydessä on havaittavissa puutteita. Yhteistyö on poikunut monia yritystoimintaympäristöä piristäviä hankkeita ja lisäksi mm. matkailumarkkinoinnissa Cursor Oy:n panos on edistänyt Loviisan näkyvyyttä.

Riskit

Keskuksen suurimmat taloudelliset riskit ovat liittyneet rakenteelliseen pitkäaikaistyöttömyyteen, korjausvelan kasvuun ja sisäilmaongelmiin – nämä näyttävät jatkuvan vuodesta toiseen.

Työttömyyteen liittyvät haasteet eivät kuitenkaan pelkästään koske Loviisaa, vaan kyseessä on muun muassa koko Uuttamaata koskeva haaste. Kaupungin maksamilla työmarkkinatuen osuuksilla on kuitenkin merkittävä vaikutus keskuksen ja kaupungin talouteen. Loviisan maksettavaksi tulevat työmarkkinatuen maksuosuudet eivät ole ennakoitavissa, varsinkin kun 2025 alussa aloittavaan työllisyysalueeseen liittyy taloudellisia riskitekijöitä, joihin ei välttämättä pystytä etukäteen varautumaan uuden palveluiden järjestämistavan ja sen rahoituksen sekä kannustavan rahoitusmallin vuoksi.

Keskus sai kiinteistöstrategian valmistelutyön tehtyä vuoden loppuun mennessä, mutta paljon on vielä tehtävää niin kiinteistöstrategian kuin kiinteistöjen hallinnan osalta. Kiinteistöstrategia ei vielä sisällä selkeää kohdekohtaista toimenpidesuunnitelmaa, mutta ko. suunnitelma näyttää olevan tehtävälisalla. Toimenpidelistan puuttuminen aiheuttaa sen, ettei pystytä tarkemmin määrittämään korjausvelan määrää. Lisäksi kaupungin alueella on useita tyhjillään olevia rakennuksia, joiden osalta pyritään löytämään ratkaisuja. Loviisan kaupunki omistaa mm. laajan tilakannan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen käytössä olevia

kiinteistöjä. Hyvinvointialueen tilatarpeiden ja kaupungin omistaman tilakannan määrässä on eroa, mikä voi aiheuttaa tiloihin vajaakäyttöä.

Positiivisena asiana voidaan todeta, ettei sisäilmaongelmien osalta ole ilmennyt uusia kohteita, joskin sisäilmaongelmien sulkemaa rakennuskantaa on jäljellä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tyhjillään oleva toimitilamassa on otettava huomioon rakennusinfrastruktuuripäätöksiä tehtäessä.
- Toimitilakohtainen toimenpidesuunnitelma pitää tehdä pikimmiten ja sen pitää sisältää vähintään toimenpiteet siitä, miten alhaisen käyttöasteen ja ”terveet” kiinteistöt saadaan hyötykäyttöön tai myytyä, jos ne eivät enää palvele kaupungin tarpeita.

Talous

Toimintatuottoerissä oli eroja talousarvion ja toteuman välillä, mutta kokonaisuudessaan toteuma oli talousarvion mukainen.

Toimintakulut sen sijaan alittavat talousarvion noin 900 000 eurolla. Alitus johtuu arvioitua alhaisemmista palkkakustannuksista sekä maksetuista avustuksista. Henkilöstön rekrytointihaasteet ovat edelleen olleet ajankohtaisia ja avoimia tehtäviä ei kaikilta osin olla saatu täytettyä. Avustusten alitus johtuu pienemmästä työmarkkinatuen toteumasta kuin oli arvioitu. Palvelujen ostojen, sekä aineiden ja tarvikkeiden osalta toteuma on talousarvion mukainen keskuksen osalta kokonaisuutena, mutta osa-alueiden välillä erot ovat suuria. Palvelujen ostoissa ylitystä on ollut tilapalvelujen ja infrastruktuurin osalta, mutta säästöä on syntynyt muilla osa-alueilla.

Seuraavassa käsitellään muutamia merkittäviä kaupunkistrategiasta ja toiminnan painopisteistä johdettuja avaintavoitteita ja niiden toteutumia koskien elinkeino- ja infrastruktuurinkeskusta.

- Kaikkien keskusten yhteinen tavoite ”Kaupungissa yli 15 000 asukasta” ei toteutunut. Asukasmäärä on ollut hienoisessa laskussa jo monen vuoden ajan ja ikääntyminen jatkuu.
- Keskuksen oma tavoite ”Loviisan työttömyys on alle 10 prosenttia vuonna 2025” luo paineita toteutuneiden ja suunniteltujen toimenpiteiden kriittiseen tarkasteluun.

Arvioinnissa on käytetty kaupungin ja keskuksen antamaa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta ja muuta tarjolla olevaa materiaalia.

Mainittavaa on, että edellisiin vuosiin verrattuna arviointi oli hankalampaa, koska avaintavoitetaulukot tilinpäätös- ja toimintakertomusdokumentaatioissa eivät enää sisältäneet selkeitä mittareita eli olivat niiden osalta puutteelliset. Tämä ei vastaa tarkastuslautakunnan jo vuosina 2022 ja 2023 antamaa suositusta.

Huomioitavaa on, että keskuksen on edelleen jatkuvasta ja haastavasta resurssitilanteesta huolimatta huolehdittava siitä, että lakisääteiset palvelut tuotetaan tulevaisuudessakin asianmukaisina.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUS:

- Kuten jo vuosien 2022 ja 2023 arviointikertomuksissa mainittiin, elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen toiminnallisten tavoitteiden konkreettisia mittareita ja toteutumaraportointia tulee kehittää.

3.4.4.1 Rakennusvalvonta ja ympäristösuojelu

Henkilöstöhaasteet vaikuttivat toimintaan, kuten edellisenä vuonnakin. Henkilöstövaje johtui pääasiassa poissaoloista. Henkilöstövajetta paikkasi projektityöntekijä, jolloin pitkä poissaolo ei vaikeuttanut rakennusvalvonnan lupakäsittelyä merkittävästi, mutta sen sijaan rakennusrekisterin päivitys hidastui. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun työ perustuu lakisääteisiin tehtäviin. Resurssit eivät riittäneet kaikkeen, ja lakisääteisiäkin tehtäviä oli priorisoitava. Henkilöstövaje ja -haasteet vaikuttivat myös pitkälti siihen, että ulkoinen toimintakate alitti talousarvion.

Rakennusvalvonnassa sähköistä arkistointia on yritetty ottaa käyttöön monen vuoden ajan. Vihdoin tavoite on saavutettu eli sähköinen lupapalvelu on otettu käyttöön, mutta paperinen lupahakemusprosessi pysyy edelleen käytössä. Sähköisellä palvelulla katsotaan olevan positiivinen vaikutus palveluprosessien läpimenoaikoihin ja palvelutasoon.

Ympäristönsuojelun osalta suunnitelmallisen valvonnan lisäksi tehtiin muuta valvontaa ja käsiteltiin haittailmoituksia. Erityisesti Valkon satamaa koskevat haittailmoitukset työllistivät vuoden aikana ympäristönsuojelun henkilökuntaa. Valvontakohteisiin liittyvissä ympäristörikosasioissa ympäristönsuojeluviranhaltijat tekivät yhteistyötä eri viranomais tahojen kanssa. Herää kuitenkin kysymys, onko kaupunki panostanut riittävästi Valkon Sataman yli vuoden kestäneeseen RDF-kierrätysjätepaaleista johtuvan hajuhaitan eliminoimiseen yhdessä eri tahojen kanssa.

Arvioinnissa on käytetty Elinkeino- ja Infrastruktuurikeskuksen antamaa toimintakertomusta ja muuta tarjolla olevaa materiaalia.

3.4.4.2 Maaseutuyksikkö

Loviisan kaupungin maaseututoimi haluaa tuoda maaseutua ja siellä asumista positiivisesti esiin sekä kannustaa yrittäjyyteen – etätyöt ovat myös lisänneet maaseudun vetovoimaa ja merkitystä. Liittyen maatalousalojen satelliittimonitorointiin uutena työvaiheena on tullut paikkasidonnaisten kuvien tulkinta. Valvottavien ehtojen määrä tulee jatkossa lisääntymään. Uusien menetelmien käyttöönotto tuo lisätarpeita henkilöstön koulutukseen ja asiakkaiden neuvontaan, mutta muuttuvat työt tuovat vaihtelua ja voivat innostaa työntekijöitä. Vuonna 2024 maaseutulautakunta kokoontui kuusi kertaa.

Loviisan yksityistiet kuntoon 2022–23 hanke on loppunut. Hankkeen loppuraportointi on tehty Traficomille ja valtionavustuksen loppumaksu maksettu Loviisan kaupungille. Palaute hankkeesta on kirjattu 30.1.2024. *Loviisan yksityistiet kuntoon* palautekyselyyn tuli 38 vastausta. Vastausprosentti oli 26. Valtaosa vastanneista oli osallistunut johonkin hankkeen tapahtumaan. Vastaajat ovat tyytyväisiä avustuksien sähköiseen hakuun

ja asiakaspalveluun. Lisäksi vastaajat arvostivat Loviisan maaseututoimen henkilökunnalta saamia neuvoja sekä järjestettyjä koulutuksia yksityistieasioista. Vastaajat pitivät myönteisenä asiana, että hanke toteutettiin ja siitä oli hyötyä monelle tiekunnalle.

Maaseututoimen toimintasuunnitelmassa ei ollut sisältöä muutoin kuin vuoden 2024 suunnitellut kokouspäivämäärät. Toimintasuunnitelma ja talousarvio ovat vuositasolla toiminnan keskeisimmät ohjausvälineet. Tärkeää on, että se kuvaa selkeästi toiminnan rakenteita ja sisältöjä. Sen pitäisi sisältää toiminnan tarkoitus ja visio tulevasta, tulevan toimintakauden haasteet ja mahdollisuudet, tiedottaminen, toiminnan kehittäminen, toiminnan painopisteet ja niiden tavoitteet ja toimenpiteet. Maaseutulautakunnan pöytäkirjojen liitemerkinnöissä havaittiin puutteita. Usean pöytäkirjan kohdalla puuttuivat liitteet tehdyistä kilpailutustarjouksista.

Maaseutuyksikön tilannekatsauksesta poimintoja (maaliskuu 2024): Kiinteistön ja sitä ympäröivien alueiden kehittäminen on ollut pysähdyksissä. Elinkeino-, kehitys- ja infrastruktuurikeskuksessa on ollut turbulenssia lukuisten henkilöstömuutosten ja ajoittaisten tyhjen virkojen vuoksi. On täytynyt priorisoida sitä, mitä pystytään saavuttamaan. Tiedonkulku kaupungin omien alustojen kautta on lisääntynyt ja saanut markkinaehtoisemman positiivisen kulman. Yhteistyöstä keskuksen tiedottajan kanssa on ollut paljon hyötyä. Digitaalisten työkalujen käyttö on arkipäiväistynyt. Kaupunginhallitus on maaseutulautakunnan esityksestä päättänyt, että Loviisan kaupunki ja maaseutuyksikkö liittyvät *Huolehdi viljelijästä -verkostoon*. Kaupungin metsästrategian uudistamishanke on käynnistetty virkamiestasolla. Loviisan kaupungin strategisia tavoitteita ovat elinvoiman ylläpito ja kehittäminen. Viestinnällisin keinoin on mahdollista lisätä paikkakunnan tunnettuutta ja vetovoimaa. *Maata-näkyvissä kampanja* lähti käyntiin maaliskuussa 2024. Kampanja oli suunnattu vahvistamaan ja tukemaan maaseudun yhteisöjä, erityisesti maanviljelijöitä. Kampanjan tavoitteena oli lisätä tietoisuutta maaseudun erityispiirteistä sekä edistää alueellista yhteistyötä. Maaseutuyksikön tilannekatsaukset (maaliskuussa ja elokuussa 2024) antoivat hyvän kuvan toiminnan kehittämisotteesta.

3.4.5 Loviisan vesiliikelaitos

Tarkastuslautakunnan yhtenä painopisteenä vuonna 2024 oli Loviisan Vesiliikelaitoksen toiminta. Loviisan kaupungin omistama Loviisan Vesiliikelaitos – Affärsverket Lovisa Vatten toimii kaupunginhallituksen alaisena kuntalain (410/2015) 9. luvussa tarkoitettuna kunnallisena liikelaitoksena. Laitoksen tärkein tehtävä on huolehtia vesi- ja jätevesitoiminnasta omalla toiminta-alueellaan, joka käsittää pääasiassa kaupungin taajama-alueet. Lisäksi vesiliikelaitos huolehti elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella hulevesiverkoston ylläpidosta.

Vesiliikelaitoksen johtokunta on hyvissä ajoin 12.3.2025 kokouksessaan käsitellyt vuoden 2024 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Vesiliikelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös on tehty kaupungin antamaa runkoa soveltaen. Kaupunginvaltuuston vesiliikelaitokselle asettama tavoite oli tehdä 50 000 euroa positiivinen tulos, taseen alijäämä tulee kattaa suunnitelmakauden aikana, investointien yhteismäärä on sitova ja rahoitusosan sitovana tavoitteena on laitokselle myönnettävien lainojen enimmäismäärä.

Tilikauden ylijäämä oli noin 116 000 euroa. Myyntituotot toteutuivat talousarvion mukaan ja kustannukset alittivat varatut määrärahat hieman. Vuonna 2024 ylijäämä siirrettiin edellisten tilikausien yli- /alijäämätilille. Ennen tulosta on tehty täysimääräiset poistot ja huomioitu poistoero. Tämä tulos sisältää sisäiset erät. Yhdisteltynä kaupungin tilinpäätökseen sisäiset erät eliminoidaan, jolloin Vesiliikelaitoksen tulos oli noin 37 000 euroa alijäämäinen. Yhteenvedona voidaan todeta, että Vesiliikelaitos on täyttänyt sille asetetut tavoitteet.

Investointeja toteutettiin edellisten vuosien tavoin ollen 1,462 miljoonaa euroa. Laskutetut vesimäärät (742 718 m³) nousivat vuoden 2023 laskun jälkeen lähes vuoden 2022 tasolle, mikä vaikutti positiivisesti liikelaitoksen tulokseen. Toimintakuluja oli yhteensä noin 2,93 miljoonaa euroa. Toimintakuluista henkilöstökulujen osuus on noin 27 %. Toimintakuluista suurin osa (noin 46 %) on aineita, tarvikkeita ja tavaroita. Tähän kuuluu muun muassa kemikaalit, polttoaineet, sähkö, raakavesi ja rakennusmateriaalit. Sähkön hinta laski vuoteen 2023 verrattuna.

Vesiliikelaitoksen toiminta on vuoden 2024 aikana selvästi parantunut. Tähän on vaikuttanut vuoden alussa tehdyt henkilöstömuutokset. Maria Sippala aloitti uutena johtajana vuoden alusta tuoden toimintaan lisää systematiikkaa ja läpinäkyvyyttä. Huhtikuussa aloitti uusi työnjohtaja ja työntekijämäärä on kasvanut yhdellä asentajalla. Vesiliikelaitoksessa on nyt 12 työntekijää, kaikki ovat vakituisia ja kokoaikaisia.

Vesiliikelaitos on viime vuonna panostanut viestintään, projektien suunnitteluun läpimenoaikojen lyhentämiseksi ja vuoropuheluun asiakkaiden kanssa ymmärryksen parantamiseksi. Erityisesti läpinäkyvyyttä ja häiriöviestintää pyritään parantamaan jatkuvasti. Investoinnit vuodelle 2025 on suunniteltu aikaisempaa tarkemmin. Haasteita tuo puutteelliset verkostotiedot, mutta kokonaisuutena verkostojen kunto on tyydyttävä ja vuotoja on ollut vähän.

4 Henkilöstö

Loviisan kaupunki raportoi nyt kolmatta kertaa henkilöstökertomuksen, jonka rakenne on Kunta- ja hyvinvointityöntantajien (KT) suosituksen mukainen, mutta joka poikkeaa huomattavasti aikaisemmin käytössä olleesta mallista. Tämän vuoksi uusien tilastojen osalta ei ole vertailutietoa kuin kahteen edellisvuoteen.

Loviisan kaupungissa ja Loviisan Vesiliikelaitoksessa oli vuoden 2024 lopussa voimassa 634 päätoimista palvelussuhdetta. Näistä oli vakituisia 504 ja määräaikaisia 130. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyi vuoden 2022 jälkeen yhteensä 370 henkilöä. Henkilöstöstä naisten osuus (80 %) on huomattavasti suurempi kuin miesten. Henkilöstön keski-ikä on laskenut hieman viime vuodesta ja oli 46,7 vuotta.

Taulukko 2. Loviisan kaupungin henkilöstömäärän kehitys 2014–2024 ja asukkaita/päätoiminen henkilöstö

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**	2024**
1117	1111	1109	1125	1128	1121	1077	1054	1022	644	634
13,9	13,9	13,7	13,4	13,2	13,2	13,7	13,9	14,3	22,5	22,6

*Vuosien 2014–2022 luvut on esitetty ilman vesiliikelaitoksen henkilöstöä.

** Vuoden 2023 ja 2024 luvut ei ole vertailukelpoisia aikaisempiin johtuen hyvinvointialueen muodostamisesta.

Terveysperusteisten poissaolojen määrä kalenteripäivinä oli yhteensä 8 370 päivää (vuonna 2023: 9 520 päivää). Vähennystä on siis 1 150 päivää vuoteen 2023 verrattuna.

Taulukko 3. Terveysperusteisten poissaolojen määrän kehitys 2012–2024 (pv/työntekijä).

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
13	13,3	15	14,5	15,8	14,4	13,6	13,8	15,8	14,8	13,2

Vuonna 2024 Loviisan kaupungissa tapahtui 22 työtapaturmaa, joista johtuvia poissaolopäiviä oli yhteensä 485. Tämä tarkoittaa, että yhdestä työtapaturmasta johtuen sairaspöissaoloja oli keskimäärin 22 päivää. Työtapaturmien määrä oli kasvanut merkittävästi vuoteen 2023 verrattuna, jolloin työtapaturmia oli 9 kappaletta. Tarkastuslautakunta pyysi selvitystä työtapaturmien lisääntyneestä määrästä, mutta ei saanut pyytämäänsä tietoa arviointikertomuksen valmistumiseen mennessä.

Vuoden 2024 loppupuolella päätettiin käynnistää yhteistoimintaneuvottelut kaupungin organisaation uudistamiseksi. Muutoksella pyritään lisäämään läpinäkyvyyttä ja yhteistyötä muuttamalla organisaatiota vastaamaan paremmin kaupungin toimintoja. Nykyisten kolmen keskuksen sijasta on tarkoitus siirtyä viiden vastualueen malliin.

Henkilöstökysely toteutettiin käyttäen Kuntien eläkevakuutuslaitoksen (Keva) kysymyspatteristoa. Vuonna 2022 sitä käytettiin ensimmäisen kerran, joten vertailua ei voida suorittaa oman organisaation osalta kuin kahteen edellisvuoteen. Tuloksia verrataan kyselyssä ns. verrokkiryhmään, joka koostuu keskisuurista kunnista. Kyselyyn vastanneiden osuus parani viisi prosenttiyksikköä vuodesta 2023 ja oli 69,7 %.

Parhaiten oli onnistuttu alla olevien väittämien kohdalla:

- Olen selvillä työyksikköni tavoitteista
- Voin käyttää tietojani ja taitojani monipuolisesti
- Minun ja esihenkilön välillä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri

Eniten kehitettävää oli seuraavissa kohdissa:

- Olen tyytyväinen koko organisaation johtamistapaan
- Johtaminen organisaatiossa perustuu avoimuuteen
- Minulla on tarpeeksi aikaa saada työni tehdyksi

Kehittämiskohteeksi kaupungin tasolla nostettiin tyytymättömyys koko organisaation johtamistapaan.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Mielenterveyssyistä johtui 17,4 % kaikista sairauspoissaoloista ja tilanne parani huomattavasti vuoteen 2023 verrattuna (29,5 %). Asiaan on kuitenkin kiinnitettävä edelleen huomiota ja jatkaa matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää palvelua (Auntie).
- Kehityskeskusteluista oli käyty noin 85 % (vuonna 2023 91 %). Työntekijän työsuhteen alkaminen syksyllä 2024, esihenkilön vaihtuminen tai kehityskeskustelun käyminen tammikuussa 2025 olivat pääasialliset syyt keskustelujen käymättömyyteen. Kehityskeskustelujen toteuttamiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota. Tavoitetason on oltava lähellä 100 %.

KEHITYSKOHDE 2024/3

Työtapaturmien ennaltaehkäisyyn sekä seurantaan, analysointiin ja raportointiin on kiinnitettävä huomiota, jotta työtapaturmien määrä saadaan laskuun.

5 Kuntakonsernille asetetut tavoitteet sekä kuntakonsernin ohjaus ja valvonta

Loviisan kaupunkikonserniin kuului tilivuoden päättyessä kymmenen tytäryhteisöä (omistusosuus yhtiöstä yli 50 %) joista asunto- ja kiinteistöyhtiöitä kahdeksan kappaletta ja palvelujen tuotantoyhtiöitä kaksi kappaletta; Liljendal Värme Ab ja Loviisan seudun vesi Oy. Kaupunkikonserniin kuuluu näiden lisäksi neljä osakkuusyhtiötä; merkittävimmät Kymenlaakson Sähkö Oy 21,59 % omistusosuudella ja Loviisan Satama Oy 40% omistusosuudella, osakkuus kolmeen kuntayhtymään ja Loviisan kaupungin vesiliikelaitos.

Loviisan kaupunkikonsernia hallinnoi konsernijohto, johon kuuluu kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen alainen konsernijaosto ja kaupunginjohtaja. Kaupunginvaltuusto hyväksyy konsernin tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Valtuusto voi myös asettaa tavoitteita konsernijohtolle.

Taulukko 1. Tilinpäätöserien vertailu Loviisan kaupungin ja konsernin välillä.

(1 000 €)	Loviisan kaupunki	Konserni
Toimintatuotot	15 975	20 067
Toimintakulut	-58 267	-61 039
Tilikauden ylijäämä	2 991	6 291
Pysyvät vastaavat	130 309	158 123
Rahoitusarvopaperit	999	999
Pankkisaamiset	16 837	18 307
Velat yhteensä	78 628	97 791
<i>josta pitkäaikaista</i>	50 390	67 194
<i>josta lyhytaikaista</i>	28 238	30 597

Loviisan kaupungin konsernitulos oli vuonna 2024 6,291 miljoonaa euroa ylijäämäinen, kun se oli vuonna 2023 6,35 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Lainaa oli vuonna 2024 per asukas 6 019 eur ja vuonna 2023 lainaa oli 5 755 eur per asukas. Manner-Suomen kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2023 lopussa 6 966 euroa per asukas.

Konsernirakenteissa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2024 aikana. Kaupungin omistamista yhtiöistä Loviisan Asunnot Oy konserni on taloudellisesti merkittävin tytäryhtiö, koska siihen on sidottuna huomattava määrä pääomaa ja sen toiminnalla on kaupungille strateginen merkitys. Osakkuusyhteisö Kymenlaakson Sähkö Oy:stä saadut vuosittaiset osinkotulot ovat huomattavan suuri lisä kaupungin taloudessa. Siksi osakkuus yhtiöstä nähdään hyvin arvokkaana.

Loviisan Asunnot Oy - Lovisa Bostäder Ab on Loviisan Asunnot konsernin emoyhtiö. Se yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa tuottaa asumispalveluita Loviisassa. Tytäryhtiöt ovat Loviisa Kodit Oy - Lovisa Hem Ab, Loviisan Kiinteistöhuolto Oy - Lovisa Fastighetsservice Ab, Kiinteistö Oy Stenborg, As Oy Loviisan Lippulaiva ja Kiinteistö Oy Lov-As.

Loviisan Asunnot konsernin emoyhtiön vuoden 2024 liikevoitto oli 569 63,18 euroa (tilikauden poistot 187 891,00 euroa). Rahoituserien (korkotuotot-korkokulut) -471 622,24 euroa jälkeen yhtiön tilikauden tulos oli

tappiolla 414 659,06 euroa. Asuintalovarausta tuloutettiin 64 958,00 euroa, minkä jälkeen yhtiön tilikauden tulokseksi jäi tappiota 349 701,06 euroa.

Loviisan Asunnot Oy – Lovisa Bostäder Ab merkittävin tytäryhtiö on Loviisa Kodit Oy – Lovisa Hem Ab. Loviisa Kodit Oy on aravalainsäädännössä tarkoitettu yleishyödyllinen yhtiö, joka omistaa konsernin Ara-asuntokannan. Loviisa Kodit Oy liikevoitto vuonna 2024 oli 207 538,65 euroa (tilikauden poistot 290 015,26 euroa). Rahoituserien jälkeen tilikauden tulos oli tappiollinen 16 979,71 euroa. Rahoituserissä oli korkotuottoja 2 178,75 euroa ja korkokuluja 226 697,11 euroa. Emoyhtiön vieraspääoma oli 11,4 miljoonaa euroa ja Loviisa Kodit Oy:n vieraspääoma oli 6,4 miljoonaa euroa.

Loviisan Asunnot Oy konsernin tulos oli 217 090,52 euroa tappiollinen. Konsernin tytäryhtiöistä Loviisan Kiinteistöhuolto Oy saavutti voitollisen tuloksen 80 867,05 euroa.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että Loviisan Asunnot -konserni on vaikeassa taloustilanteessa lähinnä isojen korkokulujen takia.

Emoyhtiö on pyytänyt Loviisan kaupungilta takausta tarvitsemalleen 2,5 miljoonan euron lainalle. Valtuusto myönsi lainalle 80 % takauksen kokouksessaan 11.12.2024. Laina on tarkoitus käyttää yhtiön kiinteistöjen korjaustarpeisiin. Samassa kokouksessa 11.12.2024 valtuusto päätti myöntää kaupungin 100 % takauksen Loviisa Kodit Oy:n 3 miljoonan euron lainalle. Se on myös tarkoitettu yhtiön kiinteistöjen korjaustoimenpiteisiin.

Edellä mainitut lainat lisäävät entisestään Loviisan Asunnot -konsernin yhtiöiden velkataakkaa ja taloudellisia riskejä. Kiinteistöjen korjaaminen kuitenkin on välttämätöntä, jotta asuntokanta säilyy hyväkuntoisena ja houkuttelevana.

Loviisan Asunnot -konsernin tarkoituksena on tarjota loviisalaisille kohtuuhintaista asumista. Se merkitsee taiteilua vuokrahinnoittelussa. Vuokrien hintoja ei voitane merkittävästi korottaa, koska asukkaiden vuokranmaksukyky on huomioitava. Samaan aikaan rakennusten ylläpitokustannukset ja energiakustannukset ovat nousseet suhteettoman korkeiksi. Kannattavan taloudellisen toiminnan ylläpitäminen näyttää äärimmäisen vaikealle. Helpotusta tilanteeseen tuonee lainojen korkotason lasku ja korkomenojen aleneminen.

Vuoden 2024 joulukuussa esitetyt korjaustarpeet ja lainamäärät ovat kohtalaisen merkittäviä, kun otetaan huomioon yhtiöiden nykyinen taloudellinen tilanne. Yhtiöiden hallinnossa on pyrittävä löytämään mahdollisimman hyvät ratkaisut niiden toteuttamiseen. Rakennusten korjaustöiden tulee olla laadukkaasti toteutettua ja valvottua sekä kustannuksiltaan hallittua.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

Loviisan kaupungin tilinpäätöksessä vuodelta 2024 on taulukoitu tytäryhteisöille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta on kommentoitu, että ne ovat toteutuneet valtuuston asettaman suunnitelman mukaan. Olennaisia ja/tai merkittäviä muutoksia ei ole raportoitu tapahtuneen. Taloudellisten tavoitteiden kohdalla olisi arviointi saanut olla kriittisempää.

Muita huomioita tai huomautettavaa

- Konsernijaosto kokoontui vuonna 2024 viisi kertaa.
- Kokouspöytäkirjoista käy ilmi, että tytäryhtiöiden taloudellista tilannetta tai muita tärkeitä yhtiöiden asioita on käsitelty konsernijaostossa vähäisesti. Asioiden käsittely on lähinnä ollut yhtiöiden edustajien kuulemista.
- Kaupungin konserniohjeeseen on kirjattu, että tytäryhteisöjen toimintaa ja kehitystä seurataan säännöllisesti yhtenäisellä raportoinnilla. Yhtenäinen raportointi ei vielä toteutunut vuonna 2024. Raportointi on edelleen kehitteillä.

Lopuksi toistamme edellisvuosien arviointikertomusten huomautukset:

Toimintakertomuksen selonteko ei kaikilta osin täytä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen määräyksiä. Selontekoa voisi kehittää esimerkiksi seuraavasti:

- toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys
- ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä ja ohjeiden riittävyys
- tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi
- tiedonkulku ja sen toimivuus

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tytäryhtiöissä noudatettaisiin poistosuunnitelmaa, jotta taseen omaisuuden arvo ei olisi yliarvostettu mahdollisten poistojen puuttuessa.
- Kaupungin tulee selvittää pienten kiinteistöyhtiöiden mahdollista sulauttamista suurempiin yksiköihin hallinnon tehostamiseksi.

6 Taloudellisen kehityksen arviointi

6.1 Loviisan kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys

Loviisan asukasluku on edelleen jatkanut laskuaan vuonna 2024. Verotulot asukasta kohden nousivat vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna 122 €/asukas. Toimintakulut asukasta kohden laskivat vuoteen 2023 verrattuna 162 €/asukas. Kertynyt ylijäämä kasvoi jo viidettä vuotta peräkkäin. Lainamäärä per asukas nousi tilikauden 2024 aikana.

Taulukko 5. Loviisan kaupungin tunnuslukuja vuosina 2014–2024.

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Asukasluku	15 493	15 480	15 218	15 098	14 894	14 777	14 748	14 644	14 567	14 458	14 348
Indeksi (asukasluku 100 = 2014)	100	99,9	98,2	97,5	96,1	95,4	95,2	94,5	94,0	93,3	92,6
Verot/asukas (€)	4 071	4 253	4 334	4 368	4 028	4 012	4 157	4 517	4 756	2 878	3 000
Kulut/asukas (€)	7 146	7 070	7 146	7 094	7 411	7 561	7 466	7 885	8 241	4 223	4 061
Lainat/asukas (1 000 €)	1 654	2 078	2 263	2 365	2 997	4 321	5 721	5 155	4 572	4 442	4 775
Kertynyt ylijäämä (1 000 €)	16 187	16 831	17 367	17 885	11 159	2 049	6 289	10 841	14 251	16 675	19 667

6.2 Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset vuonna 2024

Kuntien taloudellista asemaa arvioidaan kuntalain (410/2015) 118 §:ssä (Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely) esitettyjen kriteerien mukaisesti. Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksenä olevia kriteereitä (kriisikuntakriteerit) uudistettiin vuonna 2019, ja niitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022.

- Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kunta (€)	2022	2023	2024
Tilikauden ali-/ylijäämä	3 307 582	2 424 779	2 991 391
Kertynyt ali-/ylijäämä	10 943 038	14 250 619	16 675 398,88
Yhteensä	14 250 619	16 675 399	19 666 790

Ei kertynyttä alijäämää.

- Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Konserni (€)	2022	2023	2024
Kertynyt ylijäämä per asukas	1250	1696	2147

Ei kertynyttä alijäämää.

Lisäksi arviointimenettelyyn voi joutua, jos kahtena vuonna peräkkäin ovat täyttyneet (kaikki) seuraavat raja-arvot:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.

Konserni (€)	2022	2023	2024
Vuosikatteen ja poistojen suhde	123,4 %	178,4 %	169,4 %

Tunnusluku ei alitu.

2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.

	Tuloveroprosentti
Loviisa	7,61 %
Kunnat keskimäärin	7,47 %
Erotus	0,14 %

Erotus on pienempi kuin 2,0 prosenttiyksikköä.

3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.

Lainat/asukas (€)	2022	2023	2024
Loviisa	7 983	7 153	7 369
Kunnat keskimäärin	9347	8067	Ei julkaistua lukua
Erotus	-1364	-914	

Ei ylitä raja-arvoa.

4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Konserni	2022	2023	2024
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	1,4	1,3

Ei alita raja-arvoa.

6.3 Muut havainnot

Tarkastuslautakunnan tehtävä ja tiedonsaantioikeus

Kaupunginhallitus käsitteli vuoden 2024 aikana poikkeuksellisen paljon salaiseksi luokiteltuja asioita. Tarkastuslautakunta pyysi osaa näistä salaisiksi luokitelluista asiakirjoista nähtäväkseen, jotta se olisi voinut tehdä arvion niiden liittymisestä lautakunnan arviointitehtävän hoitamiseen. Asiakirjoja ei kuitenkaan hallintojohtajan päätöksellä lautakunnalle luovutettu. Tarkastuslautakunnalla on kuntalain 124 pykälän mukaan salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus salassa pidettäviin asiakirjoihin, joita se pitää tarpeellisenä arviointitehtävänsä hoitamiseksi. Tiedonsaannin tarpeellisuutta arvioi ensisijaisesti tarkastuslautakunta itse. Näihin seikkoihin perustuen tarkastuslautakunta lähetti 6.9.2024 valituksen hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on edelleen toukokuussa 2025 kesken.

Kuntaliiton julkaisussa *”Kehittyvä tarkastuslautakunta tavoitteiden toteutumisen ja tuloksellisuuden arvioijana”* tarkastuslautakunnan tehtävää luonnehditaan mm. seuraavasti:

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain 124.1 §:n mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi. Tietojensaantioikeus on rajattu koskemaan kunnan hallussa olevia asiakirjoja. Tarkastuslautakunta ei voi esimerkiksi pyytää asiakirjoja suoraan kunnan tytäryhteisöiltä.

Tarkastuslautakunnan jäsen ja tilintarkastaja toimivat virkavastuulla, joten heillä on joka tapauksessa velvollisuus pitää salassa ne tiedot, jotka he säännöksen nojalla ovat saaneet.

Tarkastuslautakunta voi myös arvioida käytössään olevan muun tiedon perusteella, antaako toimintakertomuksessa esitetty selvitys riittävät tiedot valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta ja onko tavoitteiden toteuttaminen ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Tärkeää on pyrkiä myös arvioimaan, aiheuttiko toiminta ennakoiduttomia positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia. Päätösten ei-toivottuja vaikutuksia voidaan parhaiten välttää arvioimalla päätösten vaikutuksia ennakolta esimerkiksi talouden, ympäristön, henkilöstön, organisaation ja kuntalaisten näkökulmasta (Kuntaliitto 2018).

Salassa pidettävien asiakirjojen sisältöä on spekuloitu ja jopa referoitu lehtien palstoilla, niiden kuitenkin päätyttyä tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupunginhallituksen toiminta salassa pidettävien pykälien osalta, vaikuttaa demokraattisesti sovittujen käytäntöjen toteuttamismahdollisuuksiin ja myös rapauttaa luottamusta toimielinten kesken. Tarkastuslautakunnan salassapitovelvoite on ehdoton mutta arviointivelvoitteen toteuttaminen on mahdotonta, mikäli lautakunta ei lainmukaista velvoitettaan kykene hoitamaan. Salassa pidettävien asiakirjojen sisältö saattaa liittyä asioihin, jotka eivät tarkastuslautakunnalle kuulu, mutta asioiden talousvaikutuksia tulee myös kyetä arvioimaan. Koska kaupungin lakimieskulut ovat kohtuuttomasti nousseet viime vuoden aikana, on syytä olettaa, että näillä asioilla on yhteys. Tähän asiaan joudumme palaamaan seuraavan vuoden arviointikertomuksessa.

Uusi valtuusto aloittaa toimintansa tämän arvioinnin jälkeen ja uusi tarkastuslautakunta asetetaan ensimmäisessä valtuuston kokouksessa. On tärkeää muistaa, että tarkastuslautakunta palvelee sekä kaupungin että sen asukkaiden etua arvioimalla mahdollisimman monipuolisesti päätösten vaikutuksia sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä. Usein vaikutukset heijastuvat vuosien päähän, jolloin sekä ajantasainen että pidemmän aikavälin seuranta ovat vielä oleellisempia. Tarkastuslautakunnan kokoonpano saattaa vaihtua lähes kokonaan vaalien välillä, joten keskeneräisistä asioista on pidettävä tarkkaa seurantaa. Sitä ei kukaan muu kuin toimielin itse voi tehdä. Tarkastuslautakunnan rooli on kuitenkin siinä mielessä erilainen kuin kaikkien muiden toimielinten, että sen tulee koota oleelliset tiedot kaikesta kaupungin muiden toimielinten tuottamasta dokumentaatiosta ja arvioida kaikkien päätösten vaikutuksia. Mikäli tätä työtä

vaikutetaan, on tarkastuslautakunnan mahdotonta toteuttaa tehtäväänsä täysipainoisesti ja luottamuksen arvoisesti. Sekä virkamiesten että luottamushenkilöiden on hyvä muistaa, että tarkastuslautakunta on juuri se toimielin, jolle kuuluu kertoa hankalista asioista, jotta niihin voidaan reagoida ja niiden vaikutuksia arvioida. Tarkastuslautakunta ei ole tuomioistuimien vaan sen tulee pyrkiä tekemään neutraali, objektiivinen ja luotettava arvio koko kaupungin toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta kaikkien osapuolten eduksi.

7 Kehityskohteet 2024

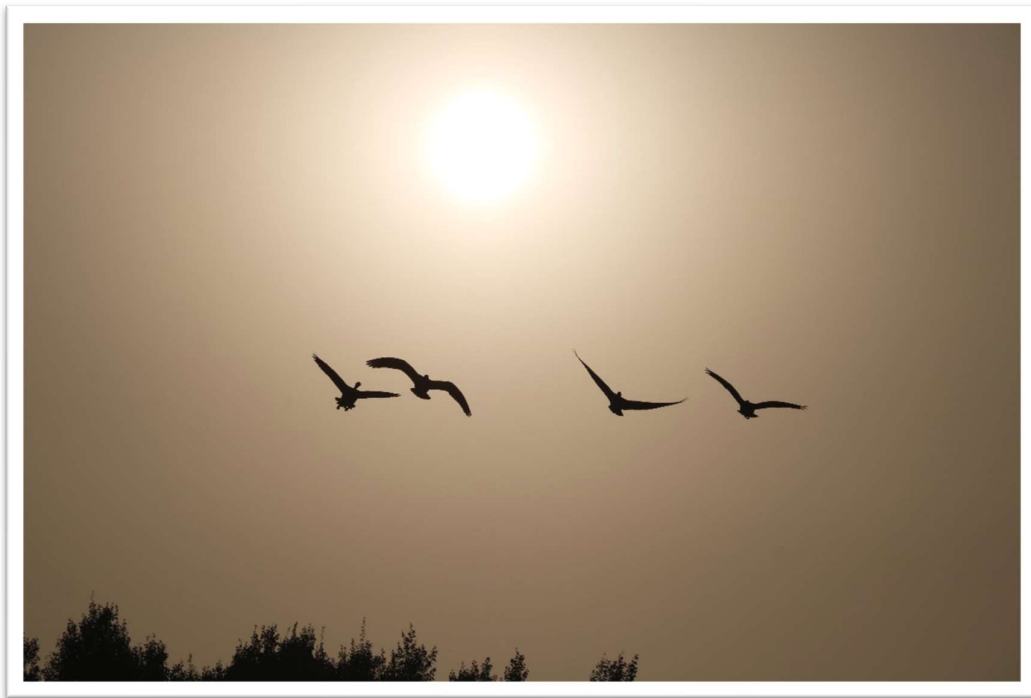
KEHITYSKOhteet 2024

- **Kehityskohde 2024/1**
Loviisan kaupungin tulee laatia tiedonhallintalain (906/2019) mukainen tiedonhallintamalli.
- **Kehityskohde 2024/2**
EKI-keskus palauttaa Suomen Yrittäjien Kuntabarometrin aktiiviseen käyttöön ja tekee korjaussuunnitelman, jonka avulla Kuntabarometrin tulos paranee.
- **Kehityskohde 2024/3**
Työtapaturmien ennaltaehkäisyyn sekä seurantaan, analysointiin ja raportointiin on kiinnitettävä huomiota, jotta työtapaturmien määrä saadaan laskuun.

8 Lopuksi

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallitukselta kuntalain mukaisen selvityksen arviointikertomuksesta aiheutuvista toimenpiteistä kaupunginvaltuuston käyttöön kaupunginvaltuuston lokakuun 2025 kokoukseen mennessä ennen tulevan vuoden talousarvion käsittelyä. Selvitykset ehdotetaan täytettäväksi tarkastuslautakunnan kehityskohdetaulukkoon kaupunginvaltuustolle erityisesti seurattavaksi.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin henkilökuntaa sekä vastuullisia luottamushenkilöitä vuoden 2024 hyvästä ja tuloksellisesta työstä.

Kuvat: Mia Aitokari

9 Allekirjoitukset

Loviisassa 22. päivänä toukokuuta 2025

Pasi Laiho, puheenjohtaja

Kimmo Forsberg

Maria Grundström

Karl-Magnus Lindfors

Mia-Leena Aitokari

Lenita Niemelä

Miia Marjakangas

8 Allekirjoitukset

Loviisassa 22. päivänä toukokuuta 2025

Pasi Laiho, puheenjohtaja

Kimmo Forsberg

Maria Grundström

Karl-Magnus Lindfors

Mia-Leena Aitokari

Lenita Niemelä

Miia Marjakangas